

כ"ד בניסן, התשס"ח
29 אפריל 2008
סימוכין : 06538008

לכבוד
פרופ' י. ריבק
מנהל המכון הרפואי לבטיחות בדרכים

שלום רב,

הנדון: מסירת חומר גלם של מבחנים פסיכולוגים

הנושא שבנדון נבחן לעומקו לפני מספר שנים ולהלן חוות הדעת שנתנתי בנושא בשנת 2003 ואשר מאז, למרות שנדרשתי מספר פעמים שוב לנושא, לא מצאתי מקום לשנותו –

"התבקשתי לחוות דעתי בשאלה האם נבדק זכאי לדרוש ולקבל העתק מחומר הגלם של מבחנים פסיכולוגים שערך לו פסיכולוג.

עקרון היסוד בחקיקה במדינת ישראל היא שאדם זכאי לקבל מידע אודותיו (ראה בעיקר לעניינו את סעיף 18 לחוק זכויות החולה התשנ"ו 1996, סעיף 35(יא) לחוק טיפול בחולי נפש התשנ"א 1991 או חוק חופש המידע התשנ"ח 1998) ואולם אין מדובר בזכות מוחלטת. כמפורט להלן בחוות דעתי זו, אני סבורה כי הגם שזכותו של נבדק לקבל את **תוצאות** המבחנים או האבחונים המתבססים על השימוש במבחנים, זכות שניתן להגבילה במקרים נדירים בלבד, אין לנבדק זכות לקבל את חומר הגלם.

המבחנים הפסיכולוגים פותחו במשך שנים על ידי אנשי המקצוע בכל העולם ומהווים כלי חשוב ומרכזי בהליך האבחון שמבצע הפסיכולוג. כפי שנמסר לי, על מנת להגן על תוקפם של המבחנים כמעט כל בעלי הזכויות במבחנים הללו דורשים מהרוכשים התחייבות לנקוט בשורה של צעדים ואמצעים לרבות אי חשיפת המבחנים לכל צד שלישי שאינו מוסמך להשתמש בהם (כגון הנבדק).

מעבר לאינטרס הכלכלי הברור של בעלי הזכויות במבחנים קיים חשש נוסף. החשש הוא שבחשיפת המבחן תתאפשר למידה של מבנהו ופיתוח דרכים להשפעה על תוצאותיו ובכך יתרוקן המבחן מכל תוכן. בהקשרים מסויימים, כגון במסגרת הכלא, אין מדובר בחשש בעלמא או אפשרות תיאורתית, אלא אפשרות ממשית.

יש לציין לענין זה כי סעיף 3.2 לקוד האתיקה של הסתדרות הפסיכולוגים מטילה על פסיכולוגים חובה אתית להמנע מפעולות שיש בהן כדי לאפשר שימוש לרעה בכלים פסיכולוגים, לרבות "המנעות ממתן תוצאות איבחון גולמיות או נתונים גולמים לאנשים שאינם מוסמכים להשתמש בהם".

נראה שדי באמור לעיל כדי להגיע למסקנה שניתן להצדיק סרוב למסור חומר גלם לנבדק. ואולם, גם אם ישנה סיבה שלא למסור את חומר הגלם אם מדובר בחלק

מהרשומה הרפואית, או מידע "אודות" הנבדק, הרי שלאור ההוראות החוקיות שצוטטו לעיל קיימת חובה למסירת המידע ולא ניתן להמנע מכך מהנימוקים שפורטו עד עתה.

האם חומר גלם של מבחנים הוא חלק מהרשומה הרפואית לפי חוק זכויות החולה או מידע "אודות" אדם? המבחן הפסיכולוגי הוא **כלי עבודה** של הפסיכולוג כאשר ההבדל העיקרי בינו לבין כלים המשמשים בעלי מקצוע טיפולי אחרים (כגון רופאים) שכלי זה "עשוי" מנייר וכולל מידע כתוב שהתקבל מהנבדק (במבחנים רבים – תשובות לשאלות).

איני סבורה שמאפיין פיזי זה של כלי העבודה של הפסיכולוג הופכת את חומר הגלם, שהוא עירוב של כלי העבודה עם המידע שהתקבל מהנבדק, לחלק מהרשומה. מדובר בכלי עבודה וכפי שאין למטופל זכות לדרוש לקבל את כלי העבודה של המטפלים האחרים, אין עומדת לו זכות לדרוש את חומר הגלם.

מה הדין מקום שניתן להפריד את הכלי מהמידע שמתקבל מהנבדק? מקום שהדבר אפשרי ואין במסירת המידע כדי לפגוע בתקפות הכלי איני רואה מדוע יתנגד פסיכולוג למסירת המידע. שאלה שאשאר בשלב זה בצריך עיון היא מה הדין מקום שניתן להפריד את הכלי מן המידע אך במסירת המידע יש כדי לפגוע בכלי.

בשולי הדברים אני רואה מקום בכל זאת לסייג את הדברים. כפי שלמטופל זכות לקבל מכל מטפל את מלוא המידע אודות הטיפול בו לצורך העברת ביקורת על איכותו, הוא הדין לגבי קבלת מידע מפסיכולוג. ניתן לתת מענה לזכות זו של הנבדק על ידי העברת חומר הגלם על ידי הפסיכולוג הבודק לעיון פסיכולוג אחר לפי בחירת הנבדק.

מאחר שהפסיכולוג מקבל המידע כפוף אף הוא לדרישות האתיות והחוזיות להמנע מחשיפת המבחנים, איני סבורה שסרוב של פסיכולוג להעביר את חומר הגלם **לפסיכולוג אחר** לדרישת הנבדק תעמוד בביקורת.

כולי תקווה שיש באמור משום מענה לפנייתך בנושא.

בכבוד רב

שרונה עבר-הדני, עו"ד
מכתב זה נשלח בדוא"ל ועל כן אינו חתום

העתק:
גב' ימימה גולדברג, הפסיכולוגית הארצית